UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

Canones Poenitentiales, Qvorvm Notitia Viris Ecclesiasticis Est Valde Necessaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

conſolator manans de conſolatore, Deus de Deo Spiritus veritatis procedens. Denique, ne quis illum à Patris & Filii voluntate, & ſocietate diſcerneret, ſcriptum eſt. [a Non enim à ſemetipſo loquetur: ſed ſicut audiet, loquetur.] Cui etiam ſimile de ſeipſo Salvator ait, [a Sicut audio, & judico.] & alibi: [Non b poteſt Filius fa-
cere quidquam, niſi quod viderit Patrem facientem.]

1 ¶ Salvator] *In originali hæc antecedunt:* De his &
conſequentibus de Spiritu veritatis, quià Patre
& ſit paracletus, Salvator, &c.

a *Ioann.* 16.

a *Ioann.* 5. b *Ibid.*

F I N I S.

Immortali Deo immortales gratias.

CANONES POENITENTIALES, QVORVM NOTITIA VIRIS ECCLESIASTICIS EST VALDE NECESSARIA.

Sunt enim quædam regulæ directivæ ad pœnitentias delinquentibus imponendas.

Conſiderandum eſt de canonibus pœnitentialibus. Ad quorum intelligentiam prænotandum eſt, quòd ſicut eſt in ſcientiis practicis, quæ verſantur circa opera, quòd ſermo in univerſali eſt incertus & dubius: ſed cùm applicatur ad ſingularia, incipit quodammodo habere certitudinem, ut qui non conſiderat circumſtantias particulares, potiùs deviet, quàm ſe rectificet, ut patet in medicina, & ſcientia morali. Sic eſt intelligendum in propoſito, quòd canones inſtruunt in generali, quomodo eſt pœnitentia imponenda: ſed deſcenſum ad ſingularia Presbyteris diſcretis relinquunt, qui conſiderant circumſtantias perſonarum, attendentes ad canones ſicut ad regulas directivas: quia ſi contra canones imponant, non rectè imponunt. Nulli ergo Presbytero licet facere aliquid, quod poſſit Patrum regulis obviare, *diſtinct.* 48. *Nulli.* In canonibus autem maximè determinatur pœnitentia quoad tempus: & magis quàm quoad modum: quia illa determinatio eſt certior & communior: hæc Bonaventura. Vt ergo ſcias, qualiter debeat procedere arbitrium Presbyteri, nota regulariter, ſicut dictum eſt ſuprà, ſeptennis eſt pro peccato mortali pœnitentia imponenda, & hoc non tantùm propter temporis diuturnitatem: ſed magis propter ſignificationem. In veteri enim lege Maria ſoror Moyſi lepra percuſſa, ſeparata fuit extra caſtra ſeptem diebus, *Num.* 12. Maria ſignificat pœnitentem. Interpretatur enim amarum mare. Hæc pœnituit ſeptem diebus, ſed nunc pœnitet ſeptem annis, quod ſignificatum eſt *Ezech.* 4. Diem pro anno dedi tibi.

¶ Si quæratur quare pœnitentia ſit aggravata, cùm lex nova ſit lex miſericordiæ? Reſponſ. quòd hìc eſt major ingratitudo propter majorem gratiam, & major contemptus propter majorem dignitatem novæ legis, in qua Chriſti ſanguis eſt effuſus, & gravius peccatum propter ſtatum peccantis, qui debet eſſe perfectior. Et ulterius ſatisfactio in lege nova debet eſſe perfecta, ut in priſti-
num ſtatum reducat. Et quia ſol in una die non
in idem punctum, ſed in anno, ideò dies convertitur
annum. Rurſum. Quia perfectum remedium
ge nova, ideò annus multiplicari debet per ſeptem, pro-
pter ſeptem dona Spiritus Sancti recuperanda, & pro-
ſeptem dotes: ſcilicet tres animæ, & quatuor corporis
obtinendas. Hujuſmodi autem pœnitentia non
mnibus imponenda, nec tamen eſt infirmanda
inſinuanda, ut cognoſcatur quàm gravis eſt culpa.
Bonaventura. Licet autem pro ſingulis peccatis
nalibus ſit ſtatuta talis pœnitentia, debet tamen
magis vel minus aſpera, prout majoritas vel
criminis cum cæteris circumſtantiis hoc exposcit
ſequentibus patet. A prædicta namque regula
untur plurimi caſus, in quibus propter dignitatem
cantis vel criminis enormitatem imponitur
major: aliquando etiam ex variis cauſis minor.
ergo quod Presbyter circa pœnitentias diſponendas
tius arbitretur, notandi ſunt caſus, in quibus
nes certæ pœnitentiæ imponuntur, quos ſcilicet
tenetur Presbyter ſcire, ut dictum eſt ſuprà.
iſti.

¶ Primus eſt, quòd ſi Presbyter fornicationem
rit, pœnitentiam decem annorum faciat, hoc modo
licet, quòd ſit incluſus, ſive à cæteris in aliquo
motus: ſacco indutus & humi proſtratus miſericordiam
Dei implorans: primis tribus menſibus continuis
ſpera in veſperam pane & aqua utatur, exceptis
nicis diebus, & feſtis præcipuis, in quibus modico
piſciculis, & leguminibus recreetur. Elapſis
tribus primis menſibus de illo loco exeat,
in publicum procedat, ne populus in eum
tur. Et per hoc videtur, quòd in publico crimine
tur. Poſt hoc reſumptis viribus aliquantulum,
annum & dimidium in pane & aqua expleat,
Dominicis & aliis præcipuis feſtis, in quibus
mine, ovis & caſeo poterit uti. Finito ſic

& dimidio, particeps ſit corporis Domini: & ad pacem veniat, & ad Pſalmos cum aliis fratribus canendos in choro ultimus recipiatur. Ad cornu tamen altaris non accedat, ſed minorum ordinum tantùm officia gerat: deinde uſque ad completionem ſeptimi anni tres legitimas ferias, ſcilicet ſecundam, quartam, & ſextam, exceptis diebus Paſchalibus, qui ſunt quinquaginta, in pane & aqua jejunet: ſecundam tamen feriam uno Pſalterio vel denario ſi ſit operarius redimere poterit. Et ſic cùm ſeptimum annum compleverit, poteſt eum Epiſcopus ad gradum priſtinum revocare: ita tamen quòd in tribus annis ſequentibus ſine ulla redemptione omni ſexta feria in pane & aqua jejunet. Et eadem pœnitentia imponenda eſt presbytero de omnibus aliis peccatis, quæ depoſitionem inducunt. Probantur autem hæc omnia 82. *diſtinct. presbyter ſi fornicationem.* quod intelligunt quidam de ſimplici fornicatione: alii fortè melius ſecundùm Ray. de adulterio vel inceſtu: puta, quia cognovit conjugatam, conſanguineam, vel affinem.

¶ Secundus caſus eſt, ſi presbyter cognovit filiam ſuam ſpiritualem: quam ſcilicet baptizavit, vel in baptiſmo, vel in confirmatione tenuit, vel quæ ſibi confeſſa fuit, debet pœnitentiam agere duodecim annis: & etiam debet deponi, ſi crimen ſit manifeſtum: & peregrinando quindecim annis pœniteat, & poſtea monaſterium intret tota vita ſua moraturus ibidem. Epiſcopus verò qui talia commiſit, pœniteat quindecim an. Ipſa verò mulier debet omnia relinquere, & res ſuas pauperibus dare, & converſa uſque ad mortem in monaſterio Deo ſervire. 30. *quæſt. 1. ſi quis ſacerdos. & cap. non debet.*

¶ Tertius eſt, quòd quicunque filiam ſuam ſpiritualem vel matrem cognoſcit, ſeptem annis pœniteat: & ſimiliter ei conſentientes. 30. *q. 3. non oportet.*

¶ Quartus eſt, quòd qui contrahit cum aliqua alii deſponſata per verba de præſenti, ipſa dimiſſa, quadraginta diebus jejunet in pane & aqua; & ſequentibus ſeptem annis pœniteat. *extrà, de ſponſ. duorum. accepiſti.*

¶ Quintus eſt, quòd qui cognoſcit duas commatres vel ſorores, ſive uxor vivat, ſive non, ad minus ſeptem annis pœniteat, licet plus deberet. 30. *quæſt. 4. ſi presbyter.*

¶ Sextus eſt, quòd qui cognoverit monialem ſive devotam, decem annis pœniteat: & ſimiliter ipſa ſecundùm formam traditam. 27. *quæſt. 1. de filia. & cap. devotam.* In quorum primo cap. dicitur, quòd ſi filia Epiſcopi, vel presbyteri, vel diaconi poſt votum ſolenne contraxerit matrimonium, non admittitur ad communionem, niſi marito defuncto pœnitentiam egerit: ſi autem eo vivente deceſſerit, & pœnitentiam egerit, & communionem petierit, tantùm in fine vitæ recipiet eam. In ſecundo cap. dicitur, quòd devota pecccans non eſt recipienda in eccleſia, niſi peccare deſierit, & deſinens egerit pœnitentiam decem annis; poſtea recipiatur ad communionem, & antequam in eccleſia admittatur ad orationem, ad nullius convivium Chriſtianæ mulieris accedat.

¶ Septimus eſt, de eo qui ignoranter cognoſcit duas ſorores, vel matrem & filiam, vel amitam & neptem, pœniteat ſeptem annis. Si autem ſcienter, perpetuò privetur conjugio. 34. *quæſt. 1. ſi quis cum duabus.*

¶ Octavus eſt, quòd qui duxit in uxorem eam quam polluit per adulterium, pœniteat quinque annis. 31. *q. 1. ſi qua vidua.*

¶ Nonus eſt, quòd qui contra naturam peccavit, ſi ſit clericus, debet deponi, vel religioni tradi, ſi corrigibilis appareat, ad perpetuam pœnitentiam peragendam. Si verò ſit laicus, à cœtu fidelium uſque ad condignam ſatisfactionem debet fieri alienus. *extrà, de exceſſ. prælat. clerici.* Hoc enim vitium majus eſt, quàm cognoſcere matrem. 22. *quæſt. 7. adulterii.* & hæc Auguſt. Adulterii, inquit, malum, vincit fornicationem, vincitur autem ab inceſtu fornicatio. Pejus enim eſt cum matre, quàm cum aliena uxore concumbere: ſed omnium horum peſſimum eſt, quod contra naturam fit, ut ſi vir membro mulieris non ad hoc conceſſo voluerit uti: hæc Auguſtinus. Quocunque autem modo tale factum exerceatur, præterquam inter virum & fœminam ordinatè, & in vaſe debito, vitium contra naturam & ſodomiticum judicatur, *ut dicit Ray.*

¶ Decimus eſt, quòd qui coierit cum brutis, pœniteat pluſquam ſeptem annis: & ſimiliter pro inceſtu. *32. q. 2. hoc ipſum. & c. ſeq.*

¶ Vndecimus eſt, quòd presbyter, qui intereſt clandeſtinis nuptiis, triennio ſuſpenditur: & ſi culpa exegerit, gravius puniatur. *extrà, de clandeſtin. deſponſa. cum inhibitio.*

¶ Duodecimus eſt, quòd qui votum ſimplex violaverit, pœniteat tribus annis, *27. diſt. ſi vir.*

¶ Decimus tertius eſt, quòd qui excommunicatus celebraverit, debet triennio pœnitere, & per ſecundam, quartam & ſextam feriam à vino & carnibus abſtinere. *11. q. 3. de his.* De pœna verò degradati celebrantis habetur *diſt. 50. accedens.*

¶ Decimus quartus eſt, quòd homicida voluntarius ſine ſpe reſtitutionis deponitur, & pœniteat ſeptem annis, *50. diſt. miror.*

¶ Decimus quintus eſt, quòd homicida caſualis pœniteat quintum ann. & hoc ſecundùm Ray. ſi culpa caſum præceſſit: aliter non, niſi fortè ad cautelam. *diſt. 50. eos. & duobus cc. ſequentibus.*

¶ Decimus ſextus eſt, quòd ſi quis fecerit homicidium propter neceſſitatem evitabilem, pœniteat duobus annis, *diſtinctione 50. cap. de his clericis.* quæ licet ſi inevitabilis eſſet, in nullo ſibi imputaretur: *50. diſtinctio. qui à te.* Quod verum eſt quoad culpam: ſed bonum eſſet, quòd pœniteret quoad cautelam, & innocentiam ſuam eccleſiæ oſtendendam, *extrà, de homicid. cap. 2. §. ultimo.* Et ſecundùm Ray. fortè diſtingui poteſt in homicidio neceſſario, ſicut in caſuali, & utrum culpa præceſſerit neceſſitatem, vel non; *Arg. diſtin. 50. de his not. extrà, de homicid. interfeciſti.* Sed & ſi quis per inſaniam committat homicid. non ei imputatur. *3. quæſt. 4. judæas.* quin etiam qui intuitu diſciplinæ incautè percutiendo occiderit, deponitur. *extrà, de homicid. presbyterum. 15. quæſt. 1. ſi quis non iratus.* Sed qui ligatum latronem interficit, deponitur. *extrà, de homicid. ſuſcepimus.* Qui autem latronem occultum occidit, quem vivum comprehendere potuit, quadraginta diebus non intret eccleſiam, & aliàs pœnitere debet, *extrà, eodem tit. cap. 2.* ubi de hoc dicitur. Qui verò paganum vel Iudæum occidit, pœniteat quadraginta diebus. *diſtinct. 50. cap. qui verò odii.*

¶ Decimus ſeptimus eſt, quòd matricida pœniteat decem annis ſecundùm formam ſatis apertè traditam, *trigeſima tertia, quæſtione ſecunda, latorem.* Vxoricidæ verò gravior pœnitentia debet imponi. Talis enim, & qui Dominum occidit, nunquam equitat, nec vehiculo portatur, nec matrimonium contrahit, uſque ad decem annos carnes non commedit, nec vinum bibit, & alia quæ habentur *trigeſima tertia, quæſtione ſecunda, admonere. & cap. 4. quicunque.* Imponitur autem pœnitentia major uxoricidæ, non quia illud peccatum ſit gravius iſto, ſed quia homines proniores ſunt ad occidendum uxores, quàm matres. Majus enim peccatum eſt occidere matrem, quàm uxorem occidere, ut dicit Bonaventura in quarto ſententiarum, & communiter omnes doctores. Guilielmus verò Durandus tenet contrarium in repertorio, pro eo quòd uxoricidæ imponitur pœnitentia major. Mihi autem magis placet ſen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tentia aliorum. Sed qualem pœnitentiam agere debent, qui filios occidunt? Reſpon. Aut eſt certum quòd ipſimet ſcienter interfecerunt, & ſic debet eis imponi pœnitentia major quàm pro alio homicidio. *Arg. extrà, eod. c. ult. in tex. & gl. de homic. cum juramento. de pœnitentia. diſtinct. 1. aut facta.* In hoc tamen caſu vir uxorem recuperat, quam coactus abjuraverat, & ipſa pœnitentiam agit ſecundùm arbitrium Epiſcopi: ita quòd ſi habet alios filios pacificè gubernare poſſit eos uxor. *extrà, eod. intelleximus.* quòd ſi virum non habet, induci debet ut intret religionem: ad quod ſi non poteſt induci, tutius eſt ei dare licentiam nubendi, *ut ext. eod. veniens.* Et hoc quando timetur de incontinentia, aliàs non, *ut patet 31. quaſt. 2. in adoleſcentia.* Et ſi pater ſit clericus, ab officio altaris debet perpetuò abſtinere, & ei gravior quàm laico, non tamen publica (niſi veniat in publicum) pœnitentia debet imponi, *ut extrà, de pœniten. quaſitum.* Aut certum eſt, quòd non interfecerunt ſponte, nec in culpa fuerunt, ſed caſu fortuito contingit: & ſic de ſtricto jure in nullo tenentur. *Arg. extrà, de homic. ex literis. 2. c. Ioannes & c. ult.* Niſi velint ad cautelam pœnitere. In dubio tamen præſumitur, quòd non hoc ex certa ſcientia, ſed potius ex incuria provenerit, *extrà, de præſumpt. afferte.* Aut certum eſt, quòd non exhibuerunt omnem diligentiam quam potuerunt & debuerunt: & ſic culpa præceſſit caſum. Et ſi ſit gravis culpa, ut ſi poſuit puerum in medio utriuſque, ſecundùm arbitrium pœnitentiarii, imponitur pœnitentia quinque vel ſeptem annorum. *50. diſt. ſi qua fœmina. & c. ſeq. & c. ſi quis ſponte.* occulta, ſi ſit occultum: publica, ſi ſit publicum: & major, ſi in lecto ſuffocetur, quàm ſi in cunis: & major Presbytero Græco, quàm laico, *ut habetur extrà, de pœnit. quaſitum.* Et licet diſpenſetur quoad pœnitentiam, quæ eſt arbitraria, ut dicitur ibidem: non tamen quoad ordines propter homicidium, quod eſt delictum enorme & indiſpenſabile, *diſtinct. 50. miror.* Si autem culpa, quæ præceſſit caſum, ſit levis, ut ſi poſuit puerum in eodem lecto, longè tamen à ſe: imponitur pœnitentia trium annorum. Secundùm hoc intellige illud *extrà eod. de infantibus.* Monendi ergo ſunt parentes, quòd tam tenellos ſecum in uno non collocent lecto, ne qualibet negligentia interveniente opprimantur & ſuffocentur, *ut 2. q. 5. conſuluiſti.* Et hoc modo diſtinguit Hoſt. & Ber. *extrà, de infantibus.* Quid de illis qui filios vel ſervos ſuos infantes, vel etiam adultos languidos relegata pietate exponunt, id eſt, extra ſe ponunt ante eccleſias, ut aliqui moti miſericordia colligant eos? Reſpon. Tales graviter peccant: quia cùm ignoretur ſæpe conſanguinitas expoſitorum, contrahere poſſent matrimonium cum ſorore vel conſanguinea: ideò exponens tenetur de hoc peccato pœnitere, & eſt puniendus ſicut expoſitus, ſi ſcienter cum tali contraheret, puniretur. *extrà, de pœn. officii. ſecundùm Hoſtien.* Talis enim ſecundùm Rayn. eſt tanquam homicida judicandus, qui hominem ſibi ita conjunctum periculo mortis exponit. Conſideratis tamen circumſtantiis, & utrum ob hoc mors ſecuta fuerit, vel non fuerit, pœnitentia moderanda erit. Erunt autem tales irregulares, ſecundùm Ray. ſi mors inde ſit ſecuta: quia ſcilicet fuerunt in culpa eos exponendo, vel alimenta negando. Tamen ſecundùm Ro. ſi in nulla culpa fuiſſent, quia fortè nec eleemoſynas quærendo, nec aliter eos alere poſſent, irregulares non eſſent, nec peccarent.

¶ Decimus octavus eſt, quòd qui Presbyterum interfecit, pœniteat duodecim annis. *extr. de pœniten. & remiſſ. cap. 2.* De pœnitentia verò ejus qui occidit monachum, vel clericum, ſubdiaconum, vel diaconum, habetur *17. q. 4. qui occiderit.* De pœnitentia autem ejus qui machinatur in mortem domini ſui, vel in regimen ejus, habetur *23. q. ult. §. ſi quis.*

¶ Decimus nonus eſt, quòd qui injuſtè alium ad mortem accuſat, quadraginta diebus in pane & aqua per ſeptem annos jejunet & pœniteat: & hoc ſi accuſatus ſit occiſus. Si autem tantùm membrum perdiderit, [illegible] nio pœniteat. *extra, de accuſ. accuſaſti.* Hoſtienſ. verò & Ioan. de Deo in jejunando intellexerunt, quòd primus pœniteat per ſeptem annos, quolibet anno jejunando quadraginta diebus in pane & aqua, ſecundus verò per [illegible] annos. G. verò Duran. intellexit prout litera [illegible], ſcilicet quòd primus jejunabit quadraginta diebus in pane & aqua, ſive continuè, ſive interpolatè: & per ſeptem annos jejunabit & pœnitebit: non tamen in pane & aqua, ſed ad arbitrium Presbyteri: ſecundus verò per [illegible] Quadrageſimas, prima ante natalem Domini, ſecunda ante Paſcha, tertia ante Sanctum Ioannem, has enim [illegible] tuit B. Petrus, ut habetur in chronicis. Iejunabit [illegible] tunc in pane & aqua. probantur hæc *ſecundùm Hoſtien. c. 1. 2. & 3.*

¶ Vigeſimus eſt, quòd perjurus quadraginta diebus [illegible] pane & aqua jejunet, & ſeptem annis ſequentibus pœniteat, & ſemper debet eſſe in pœnitentia, ſcilicet [illegible] *6. q. 1. quicunq.*

¶ Vigeſimus primus eſt, quòd qui compulſus [illegible] tionaliter à domino ſcienter pejerat, ſi liber ſit, [illegible] ginta diebus in pane & aqua, & hoc ſecundùm gloſ. [illegible] tellige vel continuè vel interpolatè, pœniteat ſeptem annis ſequentibus, non tamen in pane & aqua, [illegible] gloſſ. Si verò ſervus ſit ejus, qui eum coegerit, [illegible] Quadrageſimis & legitimis feriis, ſcilicet, *2. 4. & 6.* [illegible] *qui compulſus.*

¶ Vigeſimus ſecundus eſt, quòd qui pejerat in [illegible] Epiſcopi, vel in cruce conſecrata, pœniteat [illegible]. Si verò in cruce non conſecrata, uno anno. [illegible] rò coactus & ignorans ignorantia juris, & poſtea [illegible] ſcit, pœniteat tribus Quadrageſimis. *22. quaſt. 5.* [illegible] verò coactus pro vita redimenda, vel qualibet [illegible] neceſſitate pejerat (quia corpus plus quàm animam dilexit) tribus Quadrageſimis pœniteat. *eod.* [illegible] *coactus.* Alii inducunt tres annos: & unum [illegible] ne & aqua.

¶ Vigeſimus tertius eſt, quòd qui falſum ſcienter [illegible] rat, vel alium jurare cogit, diebus quadraginta [illegible] teat in pane & aqua: & ſeptem ſequentibus annis [illegible] quam ſit ſine pœnitentia, ſcilicet interiori. [illegible] ſi conſcii fuerint, ſimiliter pœniteant. *22. quaſt. 5.* [illegible] *victus.*

¶ Vigeſimus quartus eſt, quòd qui menſuram [illegible] menſura, 30. diebus in pane & aqua jejunet. *extra de* [illegible] *trah. empt. ut menſura.* De pœna verò falſarii literarum [illegible] *betur extrà, eod. ad audientiam. & c. duo. & c. ad falſariorum.* [illegible] *de verb. ſig. novimus.*

¶ Vigeſimus quintus eſt, quòd qui frangunt pœnitentiam ſolennem, ſive redeundo ad crimina priora [illegible] lia: ſive redeundo ad negotiationem vel militiam [illegible] larem, quæ ſibi fuerant interdicta: ſola inter [illegible] fidelibus oratione junguntur, à communione [illegible] tur, à catholicorum conviviis ſeparantur, & [illegible] bent decem annis, & communicent in fine vitæ. [illegible] *his verò & de pœn. diſt. 5. ſi quis verò.*

¶ Vigeſimus ſextus eſt, quòd qui canit miſſam, & [illegible] communicat, debet uno anno pœnitere, & [illegible] non cantare. *de conſecr. diſt. 5. relatum.*

¶ Vigeſimus ſeptimus eſt, quòd Presbyter, [illegible] tuum clericum involvit in palla altaris, pœniteat [illegible] annis, & menſibus 5. diaconus verò triennio & [illegible] *de conſecr. diſt. 1. nemo per ignorantiam.*

¶ Vigeſimus octavus eſt, quòd qui committit [illegible] gium, eccleſiam violando, vel chriſma ſive calicem [illegible] crum pollutis manib. accipit, vel ſimilia ſacrilegia committit, pœniteat ſeptem annis. Primo anno extra [illegible] miterium quod violavit, conſiſtat, ſecundo anno [illegible] fores eccleſiæ, tertio in eccleſia: & in hoc triennio [illegible]

nes non comedat, vinum non bibat niſi in Paſcha vel Natali, non offerat, nec communionem accipiat, quarto anno communicabit; & in illo & in 5. & 6. & in 7. tribus ferijs à carnibus & vino abſtineat jejunando. 12. *q. 2. damon.* Comburens autem eccleſiam, quindecim annis pœniteat, & eam reſtituat. 17. *q. 4. §. ſi quis in verſ. majus.* De pœna verò raptoris ſive furis rei eccleſiaſticæ, & de pœna furis & effractoris tam clerici quàm laici habetur *ead. quaſt. §. peccata. & cap. ſi quis clericus.*

¶ Vigeſimus nonus eſt, quòd ſi parentes frangunt ſponſalia filiorum, à communione triennio ſeparentur: & ſimiliter filii ſi ſint in culpa: ſi tamen filii ſecundùm promiſſionem factam contraxerint, excuſantur utique: ſcilicet quoad pœnam eccleſiæ, ſed non quoad reatum, ex quo dederunt operam in contrarium, *31. q. 3. ſi qui parentes. arg. de pœn. diſt. 1. ſi cui.*

¶ Trigeſimus eſt, quòd qui blaſphemaverit publicè Deum, vel aliquem Sanctorum, & maximè beatam Virginem, illi debet Epiſcopus hanc pœnitentiam injungere: ſcilicet ut ſeptem diebus Dominicis præ foribus eccleſiæ in manifeſto, dum miſſa cantatur, exiſtat, & ultimo illorum dierum Dominicorum pallium & calceamenta deponat, & corrigiam ligatam circa collum habeat, & ſeptem præcedentibus ſextis feriis in pane & aqua jejunet, eccleſiam nullatenus ingreſſurus: & quolibet prædictorum dierum tres pauperes, vel duos, vel ſaltem unum reficiat, ſi poteſt: & ſi non poteſt, hæc pœna in aliam commutetur: quòd ſi renuerit agere omnia ſupradicta, interdicatur ſibi eccleſiâ, & in morte privetur eccleſiaſtica ſepultura. *extra, de maledic. ſtatuimus.* Item blaſphemus ſi dives fuerit, 40. alioquin 30. vel 20. & ſi ad hoc non ſufficit, quinque ſolidorum uſualis monetæ pœna multetur, nullamque miſericordiam in hoc habiturus, ut dicitur ibidem: ſcilicet quin ſolvat quinque ſolidos: quòd ſi non habet, curratur per civitatem, vel commutetur in pœnam aliam temporalem. Hæc autem pœna ſolvetur ei, qui condemnat: id eſt, poteſtati ſæculari, hanc enim pœnam temporalem præcipit Papa imponi per poteſtatem temporalem: quod ſi neglexerit, per Epiſcopum præcipitur cogi. hæc Hoſt. habet autem prædicta pœna locum ſecundùm Goff. cum quis blaſphemat non ex ira, vel ebrietate, vel dementia: quia tunc cum eo mitius ageretur. *9. 3. ſi quis iratus. §. notandum.* Secundùm verò Hoſtien. hæc pœna eſt ſpecialiter inducta contra eos qui Deum blaſphemant ex ira. Non enim aliquis de levi blaſphemat Deum, niſi iratus. Tanta tamen poſſet eſſe iracundia, quòd æquipararetur dementiæ: & tunc illud quod dicit Goff. locum poſſet habere. hæc Hoſtienſ.

¶ Quid ſi quis juret per caput, vel per ventrem, vel per corpus, vel capillum? Reſpondet Hoſt. quòd ſi faciat hoc affirmando vel jurando, non habet locum hæc pœna; ſecus eſt ſi faciat hoc deteſtando vel vituperando, literatus. Item ſecundùm Goff. & Hoſt. hæc quæ dicuntur de pœna temporali, fiunt judice pro tribunali ſedente. In judicio autem animæ Presbyter diſcretus molliendo rigorem diſpenſare poterit ex cauſa circa pœnam ſpiritualem ſuperiorem. *25. qu. 6. pœnitentib. hæc Hoſt.* Item blaſphemus clericus, maximè Presbyter, cogitur ad veniam poſtulandam: quòd ſi noluerit, degradetur. *de-ſcript. ad. clericus.*

¶ Notandum verò quòd blaſphemus ſecundùm leges eſt decapitandus, *ut in auth. ut non luxu, contra naturam iurandum, colla. 6.* Secundùm vero canonem antiquum clericus erat degradandus, & laicus excommunicandus, *22. q. 1. ſi quis per capillum.* Hodiè verò laicus aget pœnitentiam ſupradictam, ſcilicet illius canonis, *ſtatuimus.* & hoc ſi publicè blaſphemavit. Si enim occultè, non pœnitebit publicè, ut puto. Clericus verò hodie eſt corrigendus, pœna arbitraria & occulta, non illa quæ eſt publica. Clericus enim publicè non debet pœnitere. Si autem rebellis fuerit, vel ſæpius hoc commiſerit, locum habet pœna legis, ſcilicet ut laicus decapitetur in foro civili, & in canonico anathematizetur, id eſt, eccleſiæ ingreſſus ſibi interdicatur, & in morte privetur eccleſiaſtica ſepultura. Clericus verò degradetur. *hæc Hoſt. tit. de maledicis.*

¶ Trigeſimus primus eſt de Presbytero, qui revelat confeſſionem, quòd de jure antiquo debet deponi, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominioſus peregrinari, *de pœn. diſt. 6. ſacerdos.*

¶ Trigeſimus ſecundus eſt, quòd qui in dicendis horis canonicis & aliis officiis divinis diſcrepar à conſuetudine propriæ metropolitanæ eccleſiæ, 6. menſibus privatur communione, ſi hoc accidat ex contemptu. 17. *diſt. de his.*

¶ Trigeſimus tertius eſt, quòd Epiſcopus, qui ordinat ſine juſta cauſa clericum invitum aut reclamantem, vel penitus invitum, abſolutè ſuſpenditur anno uno. 74. *diſt. cap. 1.*

¶ Trigeſimus quartus eſt, quòd Epiſcopus, qui correctionem de venditione miniſteriorum diſſimulat, duobus menſibus: Presbyter 4. Diaconus 3. Subdiaconus & cæteri ad arbitrium judicis pœnitere debent. *1. quaſt. 1. quidquid invisibilis.*

¶ Trigeſimus quintus eſt, quòd ſortilegus 40. diebus pœniteat. *extr. de ſortileg. requiſiſti.*

¶ Trigeſimus ſextus eſt, quòd qui videt in aſtrolabio, pœniteat duobus annis, *extr. de ſortileg. ex tuarum.*

¶ Trigeſimus ſeptimus eſt, de ſtilla ſanguinis altaris cadentis ſuper terram, vel aliquid aliud propter negligentiam Presbyteri, debet Presbyter pœnitere 40. diebus. Si cecidit ſuper pallio altaris, pœniteat quatuor diebus. *de conſec. diſt. 2. c. ſi per negligentiam.*

¶ Trigeſimus octavus eſt, quòd ſi aliquis evomit Euchariſtiam propter ebrietatem & voracitatem, ſi laicus, pœniteat 40. diebus. Si clericus, vel monachus, vel Preſbyter, vel diaconus, pœniteat 70. diebus. Si Epiſcopus, pœniteat nonaginta diebus. Et debet evomitura comburi, & juxta altare collocari. Si verò cauſa infirmitatis evomuerit, ſeptem diebus pœniteat. *de conſecr. diſt. 2. ſi qui propter ebrietatem.*

¶ Trigeſimus nonus eſt, quando mus corrodit vel comedit corpus Chriſti, de pœnitentia hujus caſus inquire ubi ſit notata. *de conſec. diſt. 2. circa fin.*

¶ Quadrageſimus eſt, quòd qui domum vel aream voluntariè ſuccendit, ſublata vel incenſa omnia reſtituat, & tribus annis pœniteat. *extra, de injur. ſi quis domum.* Canon tamen dicit, quòd ſi ex odio vel injuria hoc fecerit, excommunicari debet, nec abſolvi donec ſatisfecerit, & juraverit quòd ignem de cætero non apponet. Imponitur autem ſibi ut Hieroſolymam, vel in Hiſpaniam vadat, in Dei ſervitio anno integro ibi moraturus. Si quis autem Archiepiſcopus vel Epiſcopus hoc relaxaverit, damnum reſtituat, & ab officio epiſcopali per annum abſtineat. *23. quaſt. 8. peſſimam.* Hodie autem poſtquam ſunt denunciati, non poſſunt citra ſedem Apoſtolicam abſolvi. *extrà, de ſentent. excommun. tua nos.* Imò text. loquitur de incendiariis indiſtinctè, poſtquam ſunt publicati. Et Ber. hoc idem dicit expreſsè, & Gratianus *extrà, de ſententiis excommunicat. quicunq.* & Goffred. licet Ro. contrarium dicat. Secundùm autem leges, qui in civitate data opera incendium fecerit, ſi ſit humilis, ſubjicitur beſtiis: ſi ſit in aliquo gradu, decapitatur, vel in inſulam relegatur. *ff. de incend. ruin. naufrag. l. fin.* Qui verò alibi ut in villis vel caſtris remiſſis ibidem ædes poſitas combuſſerit, ſi hoc dolo fecerit, comburitur. Et hoc intelligendum ſecundùm Hoſtienſ. ſi ſit humilis. Si autem hoc ex ſua negligentia contigerit, reſarciet damnum, vel ſi minus idoneus ſit, parum vel leviter caſtigetur. Et nomine ædium omne ædificium continetur, *ut ibidem dicitur l. qui ædes.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Quadrageſimus primus eſt, quòd qui dederit vel acceperit communionem ab hæretico, & neſcit hoc eſſe prohibitum ab eccleſia, & poſtea intelligit, pœniteat uno anno. Si autem ſcivit & neglexit, pœniteat decem annis, vel ſecundùm quosdam ſeptem, vel ſecundùm alios, quinque. Qui verò permittit hæreticum miſſam celebrare in eccleſia catholica per ignorantiam juris, pœniteat quadraginta diebus. Si pro reverentia ejus, per annum pœniteat. Si pro damnatione eccleſiæ catholicæ, & pro conſuetudine Romanorum, projiciatur ab eccleſia ſicut hæreticus, ſi ſit impœnitens: alioquin pœniteat decem annis. Si autem relicta eccleſia ad hæreticos tranſierit, & alios ad hoc induxerit, pœniteat duodecim annis, tribus extra eccleſiam, ſeptem inter audientes, duobus extra communionem: & ſic duodecimo anno communionem ſive oblationem percipiat, *24. q. 1. ſi quis dederit.*

¶ Quadrageſimus ſecundus eſt, quòd patronus, qui res eccleſiæ dilapidat, uno anno pœniteat. *16. quæſt. 7. cap. filiis.*

¶ Quadrageſimus tertius eſt, quòd qui domum ſuam magicis & incantatoribus luſtrat, vel aliud facit, & qui ei hoc conſulit, annis quinque pœniteat. *26. q. 5. qui divinatores, & cap. non liceat.*

¶ Quadrageſimus quartus eſt, quòd qui pacem cum proximo ſuo non facere jurat, anno uno pœniteat, & ad pacem redeat. *22. q. 2. qui ſacramento.*

¶ Quadrageſimus quintus eſt, quòd pro perjurio, adulterio, homicidio dantur pro pœnitentia regulariter ſeptem anni, & ſimiliter pro fornicatione: licet non ita aſpera pœnitentia injungatur. *22. quæſt. 1. prædicandum. 33. q. 1. hoc ipſum. & §. ſeq.*

¶ Quadrageſimus ſextus eſt, quòd qui ſcienter rebaptizatur, ſeptem annis pœniteat, & feria quarta & ſexta in pane & aqua jejunando tres quadrageſimas faciat, & hoc ſi fecit pro hæreſi introducenda. Si autem pro munditia, id eſt, pro ſalute corporis obtinenda, *ut extrà, de apoſta. capitulo 2.* tribus annis pœniteat. *de conſecrat. diſtinctione 4. quibus.* & talis, qui baptizatur, vel confirmatur, fit de foro eccleſiæ, & cogitur fieri irregularis *diſtin. 84. dictum eſt.* De pœna autem talium habetur *de conſecratio. diſt. 4. eos.* Cujus capituli ſententiam prætermitto gratia brevitatis.

¶ Quadrageſimus ſeptimus eſt, quòd qui uxorem adulteram cognoſcit antequam pœniteat, tres ann. pœniteat, *32. quæſt. 2. ſi quis.* Qui verò cognoſcit eam pœnitentem ante pœnitentiam peractam, pœniteat duobus annis. *eadem quæſtio. ſi quis primo.* Quomodo verò pœnitentia injungenda ſit mulieri partum alterius ſupponenti, vel etiam de non ſuo viro concipienti, habetur *extrà, de pœniten. & remiſſio. officii.*

¶ Ad regulas igitur prædictas inſpiciendo poteſt ſtudioſus indagator procedere ad pœnitentias pro diverſis criminibus ſecundùm canones imponendas: & [illegible] ſi conſideratis circumſtantiis, ut dictum eſt ſupra, [illegible]rari poterit eas. Et licet ab ipſo omnes circumſtantiæ ſint diligenter attendendæ, principaliter tamen [illegible] perſonæ, & præcipuè utrum ſit perſona obnoxia [illegible] aliquo vinculo ſervitutis. Nam circa tales pœnas cavere debet pro poſſe Presbyter, ne talem pœnitentiam eis imponat: per quam illis quibus ſunt [illegible] præjudicium fiat, maximè circa conjugatos: unde ſi ſervus ſit, & timore peccaverit, obediens domino ſuo [illegible] trocioribus, eſt mitius puniendus, *22. quæſtione 1. [illegible] pulſus.* obedire tamen non tenebatur in talibus. *[illegible] ne 3. ſi dominus.* Si autem voluntariè peccaverit, [illegible] punietur etiam acrius quàm alius. *24. quæſtione [illegible] pacem.* Nec eſt ſervo injungenda peregrinatio, [illegible] dominus ejus, qui non eſt in culpa, illius ſervitio [illegible] detur. *extrà, de ſentent. excommunic. relatum.* Si [illegible] ſit, tota pœnitentia canonis, ſi poteſt facere, debet [illegible]ni. 16. *quæſt. 1. ſacerdos pœnitentiam.* Sed ex cauſa poteſt Presbyter moderari.

¶ Conſiderandum etiam erit utrum ſit perſona [illegible] fide: quia novis in fide minor debet etiam pœna imponi. *extrà, de pœnitent. & remiſſio. Deus qui.* [illegible]ter conſiderandæ erunt aliæ perſonarum circumſtantiæ, de quibus ad præſens ſuperſedeo gratia brevitatis.

¶ Sciendum autem quòd in foro pœnitentiali [illegible]tur legitimæ feriæ ſecunda, quarta, & ſexta. *[illegible] Presbyter. de conſecrat. diſtinctione 3. jejunia.* Aliqui [illegible] dicit Rom. pro ſecunda feria ponunt Sabbathum.

¶ Inſuper notandum eſt, quòd ſi pœnitentia [illegible] & aqua imponatur non habenti panem, poteſt [illegible]nis leguminibus & piſciculis veſci; & etiam [illegible] ceſſitas illud requirat. *extrà, de pœnitent. & remiſſ. [illegible] text. & gloſſ. aliàs non licet.*

Notandum etiam ſecundùm Ioannem, ſi pœnitentia [illegible] impoſita à canone, liberatur quis à jejunio [illegible]rium, vel legendo pſalterium propria auctoritate. [illegible]centius verò dicit, quòd jejunia neceſſaria, [illegible] temporum, & hujuſmodi, non poſſunt redimi [illegible] rationabilis cauſa: voluntaria verò redimi poſſunt [illegible]iam ſine auctoritate ſuperioris.

¶ Ad hoc etiam nota, quòd ubi imponitur pœnitentia aliquot annorum ſive quadrageſimarum, nec [illegible] quomodo quis debet pœnitere, hoc relinquitur [illegible] Presbyteri, cùm pœnitentiæ ſint arbitrariæ, [illegible] *ſuprà.* ipſe enim Presbyter arbitrabitur eam per [illegible]timas faciendam, ſecundùm canones. *50. diſtinct. [illegible] ricis. extrà, de homi. cap. 2. & in multis aliis juribus.* [illegible] telligitur illud, *extrà, de accuſ. accuſaſti. & de [illegible] ſimilia.*

EXPLICIUNT CANONES POENITENTIALES.

CANO-